

RESURSSTARKA BARN

Material för barnets hem

Till barnets hem

Har ditt barn redan berättat om djurvännerna? De är katten Mella, igelkotten Lilla, kaninen Ralle och björnen Valle som är huvudpersonerna i projektet Resursstarka barn.

Barn är viktiga! Vuxna som visar omsorg och kärlek är den bästa garantin för att barnet får en god start. Barnet behöver stöd i sin utveckling både hemma och i daghemmet. Om barnet har behov av särskilt stöd är det ännu viktigare att alla vuxna i barnets närhet samarbetar.

Yrkehögskolan Novias projekt *Resursstarka barn – stöd till socialt utsatta barn inom småbarnspedagogiken* utvecklar metoder för hur man kan stöda barnets sociala och emotionella färdigheter. Verksamheten sker i huvudsak i daghemmet men också i samarbete mellan daghemmet och barnets familj. Tillsammans kan vi stöda ditt barn att bli ett resursstarkt barn!

Det resursstarka barnet

Ett resursstarkt barn kan beskrivas som ett barn som enligt sina egna förutsättningar och med stöd av andra, får, vill och kan utvecklas till en egen person. Det resursstarka barnet är inget superbarn som har förmåga att fungera som en liten vuxen. Också det resursstarka barnet behöver vuxnas stöd för att klara av vardagens utmaningar.

Det resursstarka barnet har förutsättningar att utvecklas och lära, vilket betyder att barnet

- ◆ har en positiv inställning till sig själv och sin egen utvecklingspotential
- ◆ har en positiv inställning till sin omvärld
- ◆ är medvetet om egna färdigheter och begränsningar
- ◆ har motivation att utvecklas, lära sig och pröva på och är medvetet om att det kan både lyckas och misslyckas
- ◆ är mottagligt för hjälp och stöd i sin egen utvecklingsprocess

Förhållningssättet innebär en medvetenhet om både risker och resurser i barnets vardag. Barnets resurser kan vara ett gott självförtroende och goda sociala färdigheter. Andra resurser kan vara kamratrelationer, förmåga att be om hjälp samt mod att testa på nya saker. Risker kan exempelvis vara blyghet, utmanande beteende eller ett funktionshinder.

Barnets sociala och emotionella färdigheter

Sociala och emotionella färdigheter är viktiga för att barnet ska bli resursstarkt. Barnet tränar de här färdigheterna under hela sin barndom. Barnet växer och utvecklas i växelverkan med andra barn och vuxna både hemma och i daghemmet. Både i ledd verksamhet och lek kan barnet öva och testa olika sätt att vara. Barnet lär sig att känna igen sina egna styrkor och utvecklingsbehov, sina känslor och hur man fungerar tillsammans med andra i grupp. Då barnet utvecklas och övar sina färdigheter behöver det närvarande och trygga vuxna. Då vågar barnet tro på sin egen förmåga, trots att det ibland misslyckas.

I barngruppen tränar barnet att följa regler, att vänta på sin tur och att lyssna på andra. Barnet får öva sig på att följa instruktioner och tålmodigt utföra uppgifter. Barnet lär sig ta egna beslut. I barngruppen lär sig barnet också att allt inte alltid går som det vill och att man måste ta hänsyn till andra barn och vuxna. Barnet övar sig i att skapa vänskapsrelationer och upprätthålla dem. I relationerna med andra uppstår känslor som barnet lär sig känna igen och hantera. Konsekvenser av eget beteende är viktiga att förstå och diskutera. Då barnet får ta del av andra barns upplevelser och känslor, utvecklas den empatiska förmågan. Det är också viktigt att barnet lär sig begära hjälp då det behövs.

På de följande sidorna finns en beskrivning av de olika områdena i barnets sociala och emotionella kompetensprofil.

Positiv inställning till småbarnspedagogik, personal och andra barn

Barnet kan

- ◆ Förstå och följa sociala normer i olika sammanhang
- ◆ Känna tilltro, gemenskap och tillhörighet

Medvetenhet om egna utvecklingsbehov och resurser samt ett positivt förhållningssätt till problemlösning och framtidstro

Barnet kan

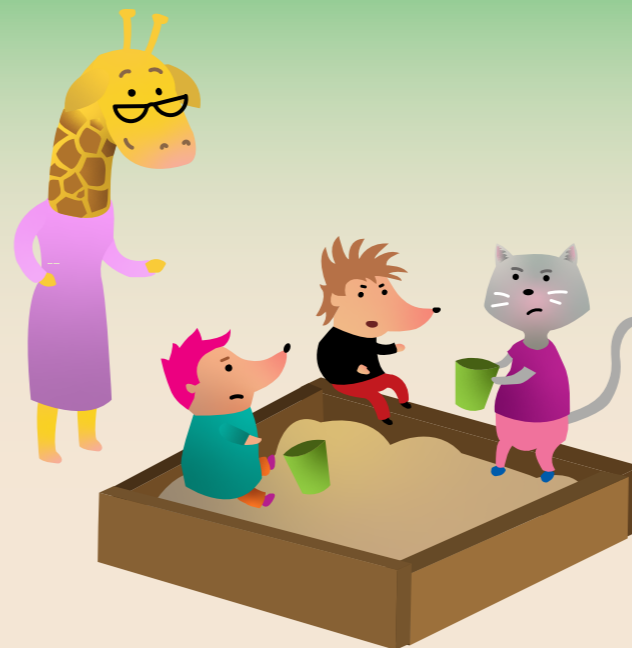
- ◆ Se sina egna resurser
- ◆ Formulera och arbeta mot ett mål
- ◆ Hantera problem och lösa konflikter
- ◆ Kan förstå konsekvenser och ta ansvar över sina handlingar
- ◆ Känna tilltro till sin egen utvecklingsprocess och våga gå in i nya situationer

Sociala och emotionella färdigheter

Barnet kan

- ◆ Känna igen, uttrycka och reglera sina tankar och känslor
- ◆ Känna igen andras känslor och bemöta dem genom att exempelvis lyssna, trösta eller uppmuntra
- ◆ Reglera sina impulser och beteenden
- ◆ Vänta på behovstillfredsställelse och sin tur
- ◆ Etablera och upprätthålla kamratrelationer
- ◆ Stå emot socialt tryck och göra egna val
- ◆ Hävda sig och våga ta plats

Förmåga att be om och ge stöd

Barnet kan

- ◆ Känna igen och uttala situationer som är svåra
- ◆ Be om hjälp av vuxna och andra barn
- ◆ Stöda andra barn

Daghemmet stöder barnets sociala och emotionella utveckling

I daghemmet finns det bekanta och trygga vuxna som tar hand om barnet och ger omsorg och stöd utgående från barnets behov. Varje dag ordnas verksamhet som stöder och stimulerar barnets tillväxt, utveckling och lärande. I all verksamhet är barnets behov och barnets bästa i centrum. Daghemmets verksamhet erbjuder alla barn möjlighet att delta i verksamheten och vara en del av gemenskapen i barngruppen. I daghemmet ska varje barn känna sig tryggt, uppskattat och omtyckt. Barnet har rätt till en individuell plan för småbarnspedagogik. I planen beskrivs barnets behov och resurser och hur man kan stöda barnet. Då man gör upp barnets plan

för småbarnspedagogik deltar både personal, vårdnadshavare och barnet.

I daghemmets vardag uppstår många situationer som ger möjlighet för att stöda barnets sociala och emotionella utveckling. Personalen är tillgänglig och finns till hands för både barngruppen och det enskilda barnet. I daghemmet arbetar man också för att förebygga mobbning, ensamhet och utanförskap.

Barnet har rätt att bli sett och hört. Personalen lyssnar på barnet och tar del av barnets berättelser och funderingar samt vardagens glädje- och sorgämnen. Särskilt barn som kan ha sociala och emotionella utmaningar eller andra utmaningar i sin vardag har stor nytta av en sensitiv, empatisk och medveten personal i gruppen och betydelsen av den vuxnas sensitiva närvaro är stor.

Daghemmets vuxenledda verksamhet planeras, förverkligas och utvärderas enligt uppställda mål. Att samtala i grupp och ta talturner vid daghemmets samling, är ett exempel på en ledd aktivitet. Barnet deltar också i fri

lek tillsammans med andra barn. Då följer personalen med hur barnen bygger upp leken och hur samspelet fungerar mellan barnen. Barnen är nybörjare i samspelsfärdigheter och behöver hela tiden hjälp och stöd av vuxna. Personalen stöder också barnen att hjälpa varandra.

Barn har ofta motsvarande svårigheter i både hemmet och daghemmet. Det kan exempelvis handla om att barnet har utmaningar med självkontroll vilket syns som svårigheter att reglera beteendet och att följa givna instruktioner. Hemmet och daghemmet bör då komma överens om regler och sätt att stöda barnet.

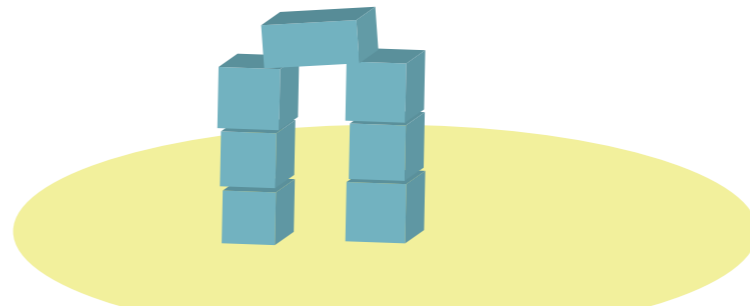
I daghemmet kan socialt utsatta barn få mera stöd. Ett barn är socialt utsatt då det har svårigheter och stödet uteblir. Barnets svårigheter kan vara individuella som exempelvis sjukdom, en funktionsnedsättning eller ett utmanande beteendemönster. Barn som har brister i sina sociala och emotionella färdigheter och som inte får stöd att utveckla dem är i riskzon att bli utanför, ensamma eller att bli utsatta för mobbning. Barn

med de här utmaningarna behöver också stöd för kommunikation och språkliga färdigheter. En del barn växer upp i otrygga hemförhållanden. Då kan barnet också få mera stöd än det som daghemmet kan erbjuda.

Barn känner ibland oro för hemsituationen och de vuxnas ork. Barn känner också skuld och skam för svåra situationer i hemmet. Om barnet har stressfyllda erfarenheter under barndomen kan det påverka barnets framtida hälsa, sociala relationer eller utbildning. Alla barn utsätts för svårigheter. Om problemen är kortvariga eller bara delvis berör barnet har de mindre inverkan på barnet. Barn som utvecklat motståndskraft (resiliens) klarar bättre av svårigheter.

Då barnet behöver mera stöd

Daghemmets personal uppmärksammar sociala och emotionella utmaningar hos barn. Då tar personalen sina iakttagelser till tals med de vuxna i barnets hem. Barn kan ha det svårt utan att det syns utantpå. En del barn visar inga symtom, men det betyder inte att de inte påverkas. Ibland kan barnet påverkas av svårigheterna innan det är synligt för andra.

Djurvännernas roll i daghemmet

Djurvännernas uppgift är att ge barnet stöd i sin sociala och emotionella utveckling. Stödet kan utformas både som gruppaktiviteter och som individuella insatser. Stödet sker i form av lekar, spel och andra aktiviteter där djurvännerna är med om olika händelser. För djurvännerna uppstår situationer då någon är ledsen eller behöver hjälp. Ibland händer saker då djurvännerna tillsammans behöver lösa något mindre problem. I leken får barnet uppleva känslor. Efter leken bearbetas händelserna genom bland annat diskussioner, dramalek eller kreativa metoder.

Daghem

Samarbete mellan daghemmet och hemmet

Daghemmets personal har ansvar för att ordna samarbetet och kontakten med barnets familj. Samarbetet bygger på respekt och förtroende så att man tillsammans kan stöda barnet. Då daghemmets personal besöker hemmet fås en mera helhetsomfattande information om barnets personliga egenskaper och behov. Då man från barnets hem i sin tur besöker daghemmet fås en uppfattning om barnets vardag och den verksamhet som sker där. En god kontakt mellan hemmet och daghemmet ger barnet förutsättningar att berätta om dagens händelser.

Både inom daghemmet och i barnets hem ger den dagliga samvaron mellan barn och vuxna otaliga möjligheter att se barnets behov och ge det en puff i rätt riktning. Varje ny situation med vardagens små utmaningar ger barnet tillfällen att öva sina färdigheter i en bekant miljö. Då både daghemspersonalen och de vuxna i barnets hem medvetet ser och utnyttjar de här situationerna, kan barnet stärka sina resurser utan att det känns som ett inlärningstillfälle.

Hemma med barnet

Barnets nya vänner Valle, Ralle, Lilla och Mella kommer att finnas med i barnets berättelser om daghemmet. Berättandet ger barnet möjlighet att bearbeta dagens händelser med en trygg vuxen. Barnet lär sig sätta ord på känslor och blir medvetet om sina styrkor och utmaningar.

- ♦ Ge gärna barnet tid och utrymme att berätta om sina upplevelser.
- ♦ Beröm och uppmuntra barnet. Låt barnet vara stolt över sina framsteg.
- ♦ Våga se barnets utmaningar – tala öppet med barnet.
- ♦ Trösta barnet då det är tungt och svårt. Barnet behöver också öva sig i att hantera svåra känslor.
- ♦ Inge hopp inför framtiden – barnet lär sig nya saker varje dag och övningen ger färdighet.
- ♦ Ta kontakt med daghemmet om du vill tala om något.

Resursstarka barn – Material för barnets hem

Eva Juslin, Susanne Davidsson

Illustration och grafisk design: Jenny Wiik

Yrkeshögskolan Novia, Wolffskavägen 33,
65200 Vasa, Finland

© Yrkeshögskolan Novia,
Susanne Davidsson, Eva Juslin

Publikation och produktion, serie P:

Produktioner 2/2021

ISBN 978-952-7048-77-1

ISBN 978-952-7048-76-4 (Online)

ISSN 1799-1625

CC BY 4.0

